

22.09.2020.

Препорука за употребу маски у школама у Републици Српској

Узимајући у обзир чињеницу да од 01.09.2020, односно од почетка рада школа у Републици Српској, није забиљежен пренос COVID-19 у школама, али је забиљежен повећан број потврђених случајева COVID-19 у школској доби, те узимајући у обзир тренутну организацију наставног процеса и превентивне мјере које се спроводе у школама у Републици Српској, до сада доступне научне податке у вези са преносом инфекције код дјеце као и препоруке међународних организација, Институт за јавно здравство Републике Српске даје сљедеће препоруке за употребу маски у школама.

Значај ношења маски

Особе које су заражене са COVID-19, а које још увијек немају симптоме или су им симптоми благо испољени или кратко трају, могу бити преносиоци ове болести.

COVID-19 се најчешће преноси путем капљица које заражене особе избацују из уста током говора, нарочито гласног говора, пјевања, кихања, кашљања…

Ношење маски за лице међу становништвом је првенствено потребно да бисмо боље контролисали ширење инфекције са особа које немају симптоме или су им симптоми врло благи, на здраве особе. Ова мјера је посебно важна када је висок ниво трансмисије вируса у заједници, односно када у заједници имамо знатан број заражених особа. Велика је улога маски такође у смањењу количине вируса којој је особа која носи маску изложена ако дође у контакт са зараженом особом, тј. у смањењу инфективне дозе. Према досадашњим показатељима, управо инфективна доза често одређује тежину клиничке слике COVID-19.

У складу са наведеним, ношење маски има највећи заштитни ефекат ако ову мјеру поштују све особе, тј. ако маску носе и они који су заражени, а то још не знају па се крећу и контактирају са другим људима, и они који су здрави. Ношењем маски се такође смањује тенденција додиривања уста, носа и очију, те је то додатни вид заштите од COVID-19.

Битно је нагласити да маске за лице нису замјена за остале превентивне мјере као што су редовно и правилно прање руку, одржавање респираторне хигијене (кашљање или кихање у марамицу која се одмах баца у корпу за смеће или, у недостатку марамице, у лакат), одржавање физичке удаљености од 2 метра од других особа те избјегавање додиривања уста, носа и очију. Ове мјере се морају поштовати и када се носи заштитна маска, како бисмо остварили адекватан ниво заштите.

Врсте маски

Медицинске маске за лице (хируршке маске) су маске за једнократну употребу и имају двојаку намјену: да ограниче прелазак вируса COVID-19 од особе која носи маску у спољашњу средину и да ограничи пролазак вируса из спољашње средине до особе која носи маску. Ове маске су првенствено намијењене здравственим радницима и ефикасне су само ако се правилно користе, односно ако се приликом стављања и скидања маске поштује прописана процедура.

Немедицинске маске за лице су направљене од различитих врста материјала. Препорука Свјетске здравствене организације је да се користе вишеслојне платнене маске, најбоље трослојне. Идеална комбинација материјала за вишеслојну платнену маску је сљедећа:

- унутрашњи слој маске да буде од хидрофилног материјала (који добро упија течност, као што је памук),

- ванјски слој да буде од хидрофобног материјала (као што су полипропилен, полиестер или њихова комбинација), који може да смањи могућност да се, уколико дође до контаминације ванјске стране маске, она пренесе до носа и уста особе која носи маску,

- средњи слој маске да буде од нетканог хидрофобног материјала као пропилен или да буде памучни слој, са циљем да се побољша филтрација и задрже капљице.

Маске за лице које су направљене од платна могу се прати, при чему треба водити рачуна да се прање врши на температури која није испод 60°C и да се за прање користи детерџент за веш. Након прања и сушења, маску је неопходно препеглати.

Напомена: Маске које су се појавиле на тржишту, направљене од провидне пластике, које имају изглед визира и не налијежу на лице, *немају адекватну заштитну улогу* и *не могу се користити за заштиту од ширења COVID-19.*

Препоруке за ученике везано за ношење заштитних маски

Сви ученици у Републици Српској треба да носе заштитне маске приликом уласка у школу и изласка из школе, одласка у тоалет и у свим другим ситуацијама када су изван свог разреда, односно на мјестима гдје се сусрећу са дјецом из других одјељења/разреда.

Такође, ученици треба да носе маске и током наставе.

За ученике од првог до петог разреда основне школе, могућност ношење маске током часа се процјењује од стране надлежног наставника. Да би ношење маске имало ефекта, битно је да дјеца носе маске адекватне величине (маска мора да налијеже на лице, у супротном нема довољну заштитну улогу) и да је носе правилно, без скидања, помјерања и додиривања рукама. Како је поштовање ових принципа мање код млађе дјеце, и ефекат ношења маске је, према истраживањима, нижи него код старијих особа.

Уколико наставник процијени да дјеца до петог разреда основне школе могу користити маску на правилан начин и без значајног ометања процеса учења, кориштење маске током наставе се поштује и у овој доби, нарочито у ситуацији када је висок ниво преношења COVID-19 у заједници.

Ученици од шестог до деветог разреда основне школе и ***ученици средњих школа*** треба да носе маске и током часа
, с обзиром на учесталији пренос инфекције у тој доби, бољу сарадњу у смислу правилне употребе маске и посљедично већи ефекат ове мјере у наведеној доби, те чињеницу да више наставника у току школског дана буде у контакту са ученицима ове доби.

Препорука Свјетске здравствене организације је да особе старије од 12 година носе маске у складу са препорукама за одрасле особе, те је ово у складу са обавезом ношења маски у затвореном простору у Републици Српској.

Дјеца могу да носе једнократне медицинске маске или платнене маске, зависно од доступности. Битно је да је маска одговарајуће величине, те да добро налијеже на лице (ако је маска велика, неће имати адекватан заштитни ефекат).

С обзиром на дужину трајања наставе која је сада на снази, најчешће ће бити довољно да дјеца имају једну маску током школског дана. Међутим, потребно је да увијек имају и резервну маску, уколико се она коју носе оштети, запрља или покваси, јер се у том случају маска мора замијенити. У случају дужег боравка у школи, маска се треба промијенити барем након три до четири сата, уколико се прије тога не запрља/покваси.

Једнократна медицинска маска се мора бацити, а платнена маска се мора опрати и опеглати, након једног кориштења.

Иако кориштење заштитних маски има посебан значај када су у питању дјеца која имају здравствене проблеме (алергије, астму, дијабетес, системске болести и др.) или су склона честим инфекцијама респираторног система, поједини ученици усљед одређених здравствених стања нису у могућности да правилно носе маске или их не могу носити током цијеле наставе. То могу бити особе са одређеним хроничним респираторним болестима (ове ситуације не треба замијенити са респираторним симптомима који могу бити карактеристични за COVID-19 када је ношење маске обавезно), особе са одређеним облицима инвалидитета, особе које из одређених разлога не могу скинути маску без помоћи других и сл. Код ових ученика се не смије инсистирати на сталној употреби маски, али је потребно да наставници/професори потичу друге ученике које бораве у истој учионици на досљедно и правилно ношење маски, јер маска штити како особу која носи маску тако и особе у њеној околини.

Препоруке за наставнике и остале запослене у школама везано за ношење заштитних маски

Ношење заштитних маски у затвореном простору у којем борави више особа је обавезно у Републици Српској, што важи и за наставни кадар и све остале запослене у школама. Они заштитне маске треба да носе сво вријеме проведено у школи, што укључује и вријеме наставе.

Такође могу носити једнократне медицинске маске или вишеслојне платнене маске.

Да би ношење маски од стране запослених у школи имало ефекта, маске се морају носити конзистентно, на исправан начин, да добро налијежу на лице и да покривају нос и уста. Маску би требали промијенити барем након три до четири сата ношења, или раније уколико се оштети, покваси или запрља.

Наставно особље мора да пружа примјер ученицима за правилно и досљедно поштовање свих епидемиолошких мјера за превенцију и контролу инфекције у школама, укључујући ношење заштитних маски.